

14.11.2018

Viite Lausuntopyyntönne OKM/49/010/2018

Asia Valtioneuvoston kanslian lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi CSC - Tietotekniikan keskus Oy -nimisestä osakeyhtiöstä

Valtioneuvoston kanslia kiittää mahdollisuudesta kommentoida luonnosta hallituksen esitykseksi laiksi CSC – Tietotekniikan keskus Oy – nimisestä osakeyhtiöstä (*jäljempänä CSC*). Valtioneuvoston kanslia kannattaa ehdotuksen tavoitetta selkeyttää CSC:n asemaa uuden hankintalain (1397/2016) tultua voimaan. Ehdotuksen tavoitteena on myös välttää kustannusten nousua ja välttää päällekkäisten tutkimuksen palvelujen rakentamista. Valtioneuvoston kanslia katsoo kuitenkin, että CSC:lle ehdotettua yksinoikeutta tarjota palveluja tulisi tarkentaa huomattavasti, sillä palvelujen tuottamista koskeva yksinoikeus voidaan katsoa elinkeinovapauden rajoitukseksi ja siitä tulee säätää vain painavasta syystä ja tarkkarajaisesti.

Esityksen mukaan CSC:ltä tehtävät hankinnat olisivat hankintalain 17 §:ssä tarkoitettuja yksinoikeuteen perustuvia palveluhankintoja. Ehdotetun 1 §:n mukaan CSC:llä olisi yksinoikeus tuottaa *laissa säädettyjä palveluita* mm. valtion virastoille ja laitoksille sekä liikelaitoksille, jolloin mm. valtion virastoilla olisi velvollisuus ostaa kyseiset palvelut CSC:ltä. CSC:n yksinoikeuden piiriin kuuluvia palveluja ei ole kuitenkaan täsmennetty 1 §:ssä tai sen yksityiskohtaisissa perusteluissa. 1 §:ssä säädetään, että CSC kehittää ja tuottaa julkishallinnon tietoteknisiä infrastruktuuripalveluita. Esityksen 3 §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa on mainittu lakiesityksen soveltamisalaa koskeva rajoitus, jonka tulisi näkyä selkeästi pykälätasolla. 1 §:ää tulisikin tarkentaa siten, että mitä palveluja CSC:llä on yksinoikeus tuottaa.

Edellä mainitun lisäksi tarvetta tarkentaa ja selventää ehdotetun lain soveltamisalaa korostavat myös jo nyt havaitut kokemukset ja käyty keskustelu muiden vastaavantyyppisten toimijoiden (palvelukeskukset) osalta liittyen muun muassa palveluiden tarjoamisen yksinoikeuskysymyksiin.

Yksinoikeudella tarjottavat ”kansallisen tietoinfrastruktuurin palvelut” on käsitteenä liian laaja

Laissa säädetyillä yksinoikeuden piiriin kuuluvilla palveluilla tarkoitetaan ilmeisesti ehdotetussa 2 §:ssä (*Tehtävät*) lueteltuja CSC:n palveluita. Pykälässä CSC:n tehtävät ja sen tarjoamat palvelut on kuvattu yleisellä tasolla. Pykälän 1 momentin 1, 2 ja 4 kohdissa mainitut tehtävät vaikuttavat vastaavan CSC:n nykyisiä tehtäviä. Sen sijaan 3 kohdan mukaan CSC:n tehtävänä on kehittää ja ylläpitää ”kansallisen tietoinfrastruktuurin palveluja tieteen, kulttuurin ja julkishallinnon tarpeisiin”. Esityksessä ei ole määriteltä laajaa käsitettä ”kansallisen tietoinfrastruktuurin palvelut”, joita CSC:llä olisi yksinoikeus tarjota mm. valtion virastoille. Valtioneuvoston kanslian mielestä käsite ”kansallisen tietoinfrastruktuurin palvelut” on käsitteenä liian laaja myös silloin, kun sitä vertaa pykälän yksityiskohtaisiin perusteluihin. Niiden mukaan CSC tarjoaa julkiselle hallinnolle viranomaisten sähköisessä muodossa olevien arkistoaineistojen pitkäaikaissäilytykseen liittyvien tietojärjestelmien ylläpitoa ja kehittämistä. Tässä tarkoitettuja aineistoja ovat esimerkiksi Kansallisarkiston, Museoviraston ja Kansalliskirjaston aineistot.

Lakiehdotuksen 3 §:ssä säädettävien CSC:n asiakkaiden suhde CSC:hen on erilainen. CSC:n rooli yliopistojen, korkeakoulujen ja tiedeyhteisön ICT-palvelujen tuottamisessa vaikuttaa selkeältä ja vakiintuneelta. CSC:n rooli arkistoaineistojen pitkäaikaissäilytykseen liittyvien tietojärjestelmien tuottajana Kansallisarkistolle, Museovirastolle ja Kansalliskirjastolle on myös esityksen perustelujen mukaan vakiintunut. Riippuen tulkinnasta osan ”kansallisen tietoinfrastruktuurin” palveluista valtionhallinnolle on kuitenkin tuottanut kilpailuilla markkinoilla toimivat palveluntuottajat tai Valtion tieto- ja viestintätekniikkakeskus Valtori. Esimerkiksi valtioneuvoston kanslia hankkinut kilpailluilta markkinoilta ministeriöiden käyttöön asianhallintajärjestelmän (VAHVA). Ehdotetun 3 §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa todetaan, että ”... lakiesitystä ei sovellettaisi laissa mainittujen asiakkaiden omiin erillisiin järjestelmiin ja palvelukokonaisuuksiin”. Tämä säännös tulee olla myös pykälässä ja sitä tulisi perustella enemmän niin, että esimerkiksi VAHVA-asianhallintajärjestelmän kaltainen tietojärjestelmä, jota eri ministeriöt käyttävät, jää ehdotetun CSC:n yksinoikeuden ulkopuolelle.

Valtioneuvoston kanslian mielestä esityksestä tulee käydä selkeästi ilmi, etteivät kaikki valtionhallinnon tiedon tallentamisen ja arkistoinnin ratkaisut ole jatkossa CSC:n yksinoikeudella tuottamia palveluita. Kanslian mielestä ehdotetun 2 §:n 1 momentin 3 kohtaa pitäisi muuttaa niin, ettei CSC:llä olisi yksinoikeutta tarjota kaikille valtion virastoille ja laitoksille ”kansallisen tietoinfrastruktuurin palveluja” tai käsite tulisi määritellä suppeasti esityksessä niin, että se kattaa lähinnä vain säännöksen yksityiskohtaisissa perusteluissa tarkoitetut palvelut. Valtioneuvoston kanslian mielestä kanslialle ja muillekin valtion virastoille tulee olla mahdollista ostaa tiedon tallentamisen tai arkistoinnin tietojärjestelmäpalveluja myös muilta toimijoilta kuin CSC:ltä.

Valtioneuvoston kanslia pitää hyvänä sitä, että CSC kehittää palveluita julkisesti rahoitettujen tietoaineistojen saatavuuden ja hyödyntämisen edistämiseksi.

Janne Kerkelä
osastopäällikkö

Kreetta Simola
erityisasiantuntija

Liitteet	-
Jakelu	OKM/kirjaamo OKM/ Juho-Antti Jantunen
Tiedoksi	VNK/kirjaamo